

Op naar wetenschappelijke soevereiniteit

Het afgelopen jaar is in rap tempo voorbijgevlogen. Dit is grotendeels te danken aan de stortvloed aan nieuws en actualiteiten veroorzaakt door onze (ex-?)bondgenoten aan de andere kant van de oceaan. Door een hausse aan vervreemdende, vijandige uitspraken en daden, groeit langzaam het besef in Europa dat we onze eigen boontjes moeten gaan doppen. Een potentiële complicatie hierbij is de gigantische digitale afhankelijkheid van 'big tech' uit de VS. Het nieuws staat er bol van. Hoe groot het probleem werkelijk is, is overzichtelijk in kaart gebracht door Europese mailaanbieder Protonmail (conflict of interest!), die op basis van emailgebruik schat dat Nederland 81% van zijn cloud- en emaildiensten outsourcet naar de VS (1).

In heel het land, in elke sector, alsook in de privésfeer, is dit actueel. De laatste maanden verder aangewakkerd door enkele nieuwe hoofdstukken uit 'Trumps' surreal life', Groenland en Iran. In hoog tempo worden alternatieven voor al wat Amerikaanse (big) tech is, geëxploreerd (2). Dit valt te prijzen.

Ook voor de zorgsector speelt dit - wij ontmoeten graag professionals die géén gebruik maken van Microsoft - en dat is een buitengewoon zorgelijke zaak. Uiteraard betreft het commerciële aanbieders die in feite geen inspraak door overheden horen te tolereren, echter in de huidige tijd is de scheidslijn tussen overheid en privaat in de VS ernstig vervaagd en wordt big tech ongewenst onderwerp van het buitenlandbeleid van Trump (3,4). Een onverhoopte afsluiting van de Amerikaanse cloud- en mailservers laat elk ziekenhuis vrijwel direct stilvallen, is de angst. Daarom moet er ontvlochten worden. Inmiddels zijn er op dit gebied initiatieven ontplooid die de publieke sector kunnen ondersteunen dit te concretiseren (5).

In hoeverre is onze wetenschap gegijzeld door dit probleem? Pubmed Central (PMC) is nochtans de grootste database voor (bio)medische artikelen. In het huidige tijdsgewricht lijkt dit onwenselijk uit het oogpunt van toegankelijkheid, ook hier kan plots de stekker uit worden getrokken bij wijze van machtsmiddel. Misschien nog erger, is dat met algoritmes kan worden gespeeld om onwelkome uitkomsten te verhullen, en dat niemand weet wanneer dat gebeurt en hoe. Hoewel dit eveneens een dystopische gedachte lijkt, is verregaande bemoeienis van overheid met wetenschap recent meermaals reëel gebleken (6,7). Wie betaalt, bepaalt. Gelukkig gloort ook hier hoop in de vorm van een Europees alternatief in de vorm van OLSPub (8). Gecombineerd met Europe PMC (europepmc.org), de Europese variant van PMC, is een zeer grote database aan artikelen beschikbaar, waarbij ook nog eens gepoogd wordt zoveel als mogelijk open acces aan te bieden, middels Unpaywall (9).

En dan de publicatie en distributie van de artikelen zelf? Heeft het zin alleen nog maar te publiceren in tijdschriften met een Europese uitgever? RELX (voorheen Elsevier) is een gerenommeerde partij, met een Engels-Nederlandse basis, en is één van de belangrijkste uitgevers van wetenschappelijke literatuur ter wereld. Invloedrijke tijdschriften zoals *Journal of Nuclear Medicine* en *New England Journal of Medicine* vallen echter onder Amerikaanse zeggenschap. Een moreel dilemma.

Met de lancering van twee nieuwe Europese beeldvorming journals afgelopen tijd, zoals gemeld in de vorige editie van het tijdschrift, speelt EANM op het juiste moment in op deze sentimenten. Ondanks deze mooie ontwikkeling, is de hoop dat verdere geopolitieke escalatie uitblijft en digitale en wetenschappelijke soevereiniteit over een decennium slechts onvolmaakte ideeën blijken uit een roerige periode. Want samen met onze bondgenoten werken aan vooruitgang blijft het ideaalbeeld.

In het huidige tijdschrift, veilig draaiend op de servers van uitgeverij Kloosterhof uit Neer, vinden wij een verslag van de huidige stand van zaken aangaande FAST en nucleaire geneeskunde, en verslagen van diverse samenkomsten van afgelopen voorjaar. Bastiaan Privé praat ons bij over de mooie resultaten van de BULLSEYE studie en Louise Kalisvaart over het terugdringen van afvalstromen op de afdeling medische beeldvorming van het UMCG. Daarnaast de oratie van prof. Daniela Oprea en een Dienst in de Kijker van haar afdeling in het Radboudumc. Wij interviewden Oleksandra Ivashchenko over haar onderzoek naar dosimetrie bij kinderen, en kijken naar de recente update van de richtlijn over jodiumbronnen. Dirk Wyndaele zet de nieuwste targets voor prostaatkanker op een rij en er is aandacht voor diverse proefschriftverdedigingen.

Wij hopen dat u het eerste analoge tijdschrift in goede orde hebt ontvangen en wensen u alvast een fijne, nieuwsluwe zomer.

Ben Bulten en Dirk Wyndaele

1. <https://proton.me/business/europe-tech-watch>, geraadpleegd 16 april 2026
2. <https://european-alternatives.eu/>
3. <https://www.bnr.nl/nieuws/tech-innovatie/10581360/trump-dreigt-met-heffingen-voor-landen-die-techplatforms-reguleren>
4. Internationaal Strafhof hard geraakt door sancties VS: 'Ik schrik hiervan'.
5. De digitale do tank, interview met Jesse Dijkstra, podcast De Technoloog, BNR Nieuwsradio, 5 februari 2026
6. <https://nos.nl/artikel/2576211-columbia-university-geeft-toe-aan-trump-en-schikt-voor-200-miljoen>
7. <https://nos.nl/artikel/2589634-ook-cornell-universiteit-buigt-voor-trumps-eisen-en-ontvangt-weer-subsidie>
8. <https://www.statnews.com/2025/12/26/pubmed-zb-med-scientific-repository-livivo/>
9. unpaywall.org

Ben Bulten

Dirk Wyndaele

Coverfoto: Beeld van GLP-1 receptor imaging in type 2 diabetes uit het proefschrift van Sevilay Tokgöz.